

Η ΟΦΘΑΛΜΙΚΗ ΑΛΛΕΡΓΙΑ

Ταξινόμηση - Παθογένεια
Κλινικά Σημεία – Διαφορική Διάγνωση
Αντιμετώπιση

Νίκος Ν. Μαρκομιχελάκης

Ινστιτούτο Οφθαλμικής Φλεγμονής & Παθολογίας Οφθαλμού

Επιδημιολογία Αλλεργικών Νοσημάτων

15–20% του πληθυσμού παγκοσμίως

Επιδημιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

90% όσων επισκέπτονται αλλεργιολόγο έχουν οφθαλμικά συμπτώματα

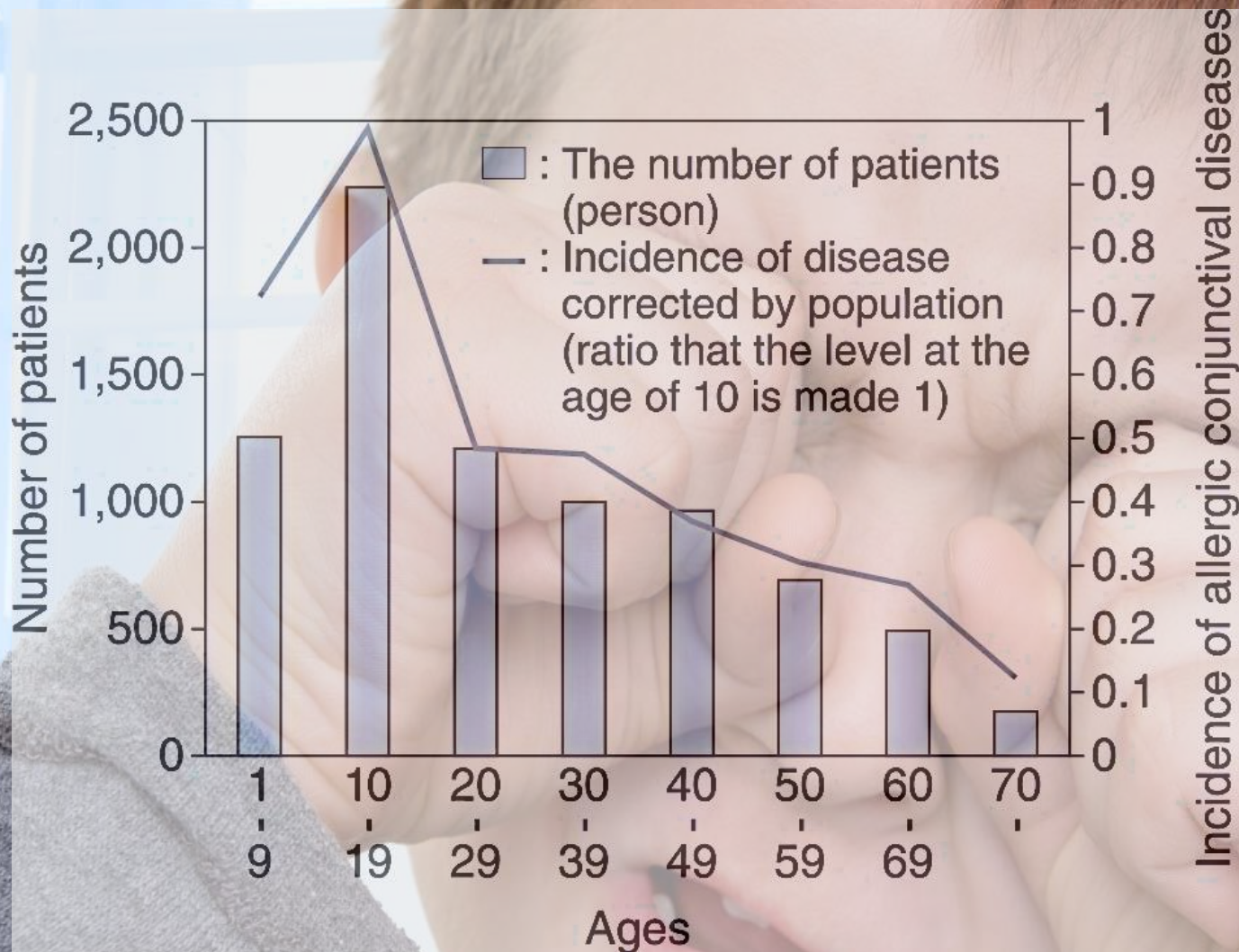
Επιδημιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

Αλλεργία στο 14,8% των ενήλικων οφθαλμολογικών ασθενών

Επιδημιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

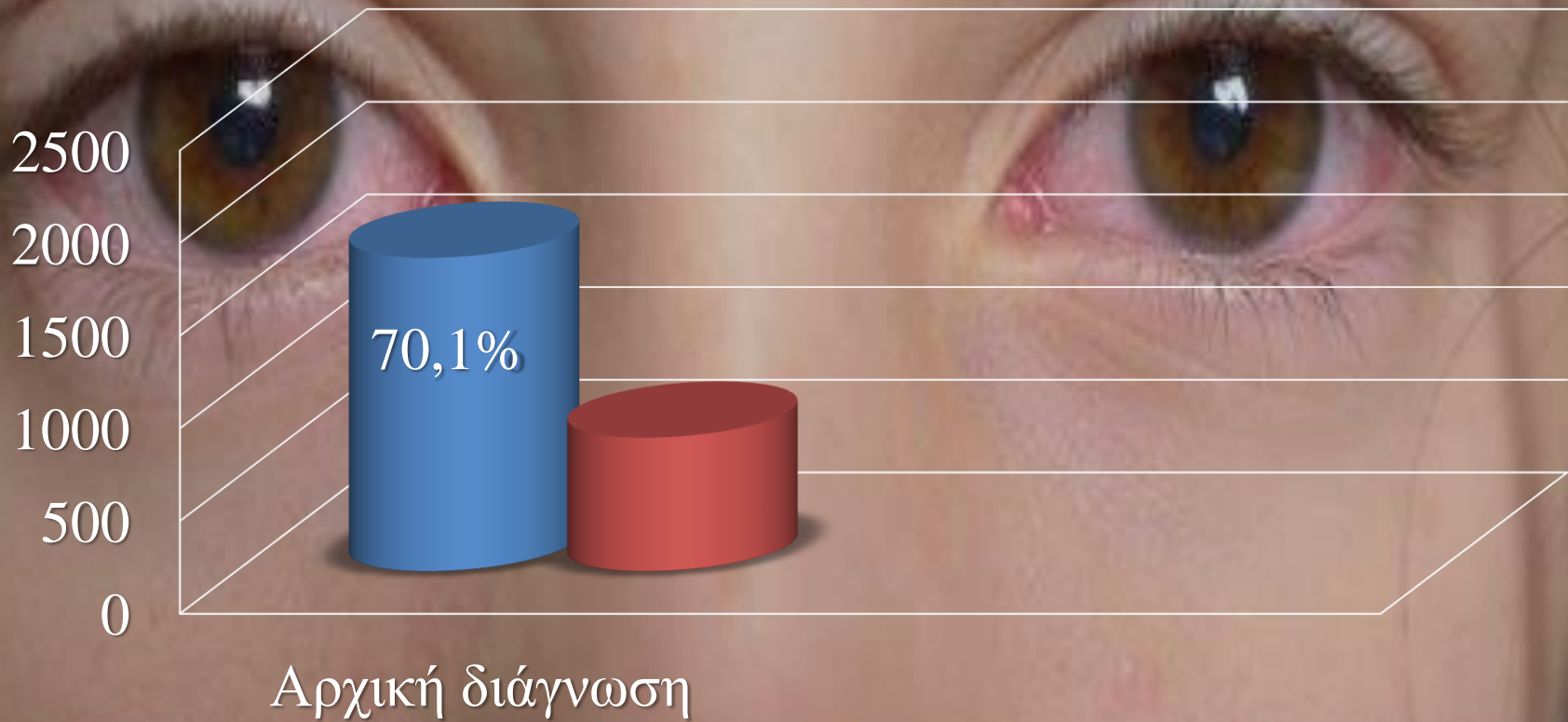
Αλλεργία στο 12,2% των οφθαλμολογικών ασθενών <15 ετών

Επιδημιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

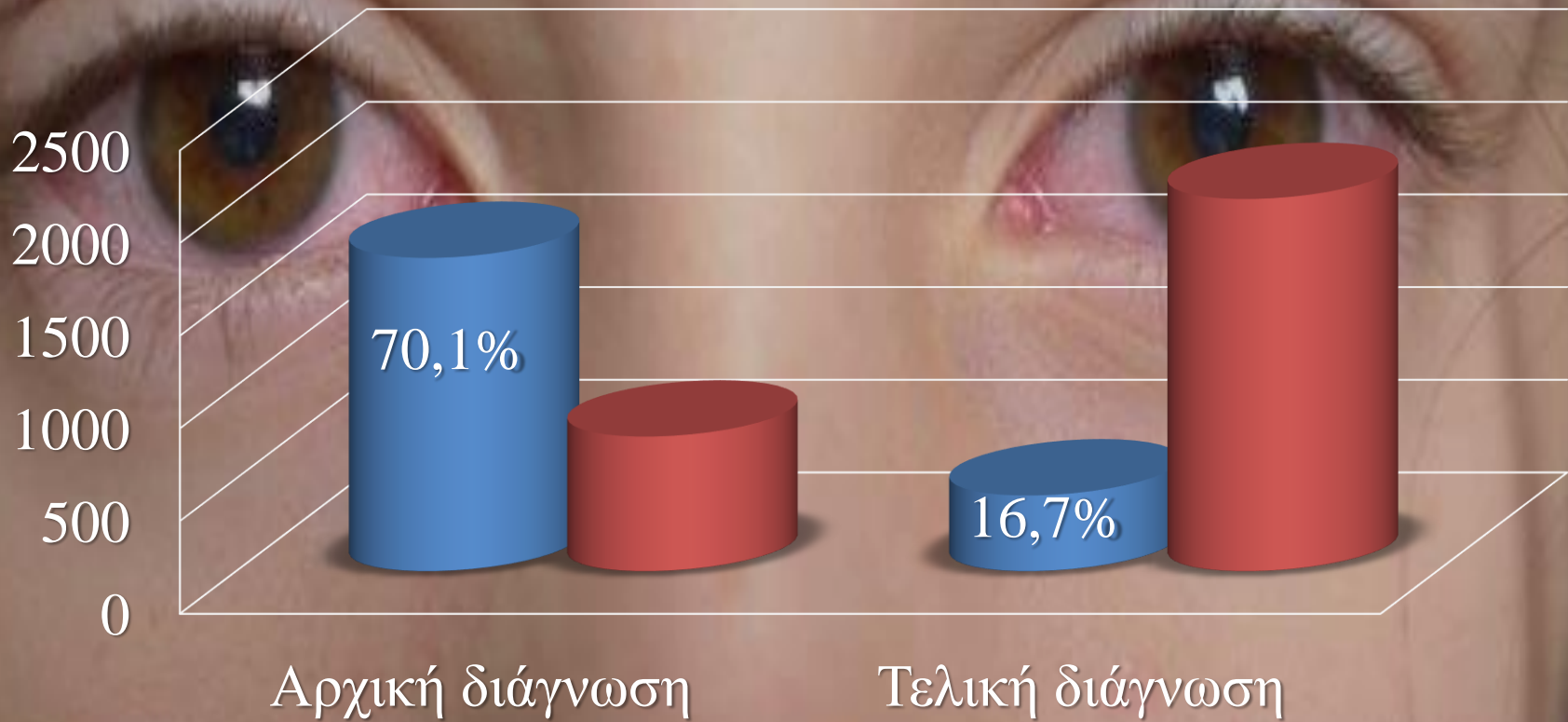
Ασθενείς με Χρόνια Επιπεφυκίτιδα

■ Αλλεργικές ■ Μη αλλεργικές

Ασθενείς με Χρόνια Επιπεφυκίτιδα

■ Αλλεργικές ■ Μη αλλεργικές

Ορισμός Οφθαλμικής Αλλεργίας

“Φλεγμονώδης νόσος του επιπεφυκότα που σχετίζεται με αλλεργική αντίδραση Τύπου I και συνοδεύεται από υποκειμενικά και αντικειμενικά κλινικά σημεία”

Παθοφυσιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

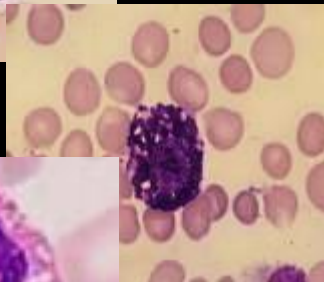
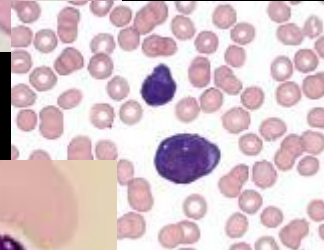
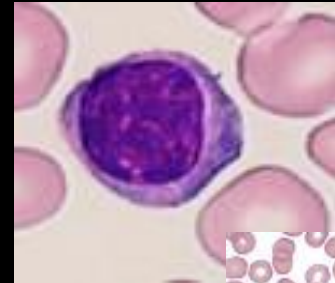
Υπερευαισθησία Τύπου I

- Φάση ευαισθητοποίησης
Αντιγόνα ευαισθητοποιούν σιτευτικά κύτταρα (mast cells)
- Φάση ενεργοποίησης (μέσα στην πρώτη ώρα)
Ευαισθητοποιημένα σιτευτικά κύτταρα εκκρίνουν διαβιβαστές
- Συσσώρευση ηωσινοφίλων στο αίμα (μετά από 1 ως 6 ώρες)
- Όψιμη αλλεργική αντίδραση (μετά από 6 ως 24 ώρες)
Ηωσινόφιλα βγαίνουν στους ιστούς

Παθοφυσιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

Αλληλεπίδραση κυττάρων

- T helper cells_{H2}: Ενεργοποιούνται από τα αντιγόνα
- Πλασματοκύτταρα: Παράγουν IgE αντισώματα
- Σιτευτικά κύτταρα: Εκκρίνουν διαβιβαστές
- Βασεόφιλα: καθυστερημένη υπερευαισθησία
- Ηωσινόφιλα: καταστροφή ιστών

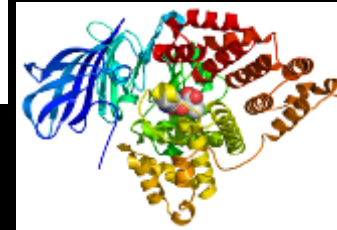
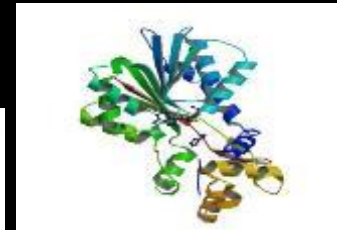
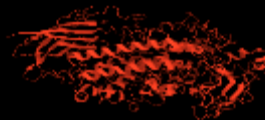
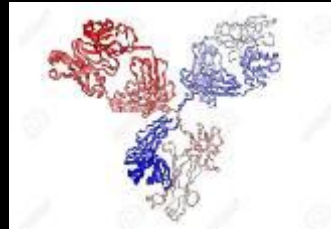

Παθοφυσιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

Διαβιβαστές

παράγονται από T helper – Σιτευτικά - Βασεόφιλα

- Histamine
- Immunoglobulin
- Cytokines
- Platelet-activating factor
- Leukotrienes
- Prostaglandins
- Mast cell tryptase

Ερυθρότητα
Κνησμός

Οίδημα

Παρατεταμένη
άνοση αντίδραση

Ερυθρότητα
Οίδημα

Ερυθρότητα
Βλέννες

Ερυθρότητα
Βλέννες

Οίδημα

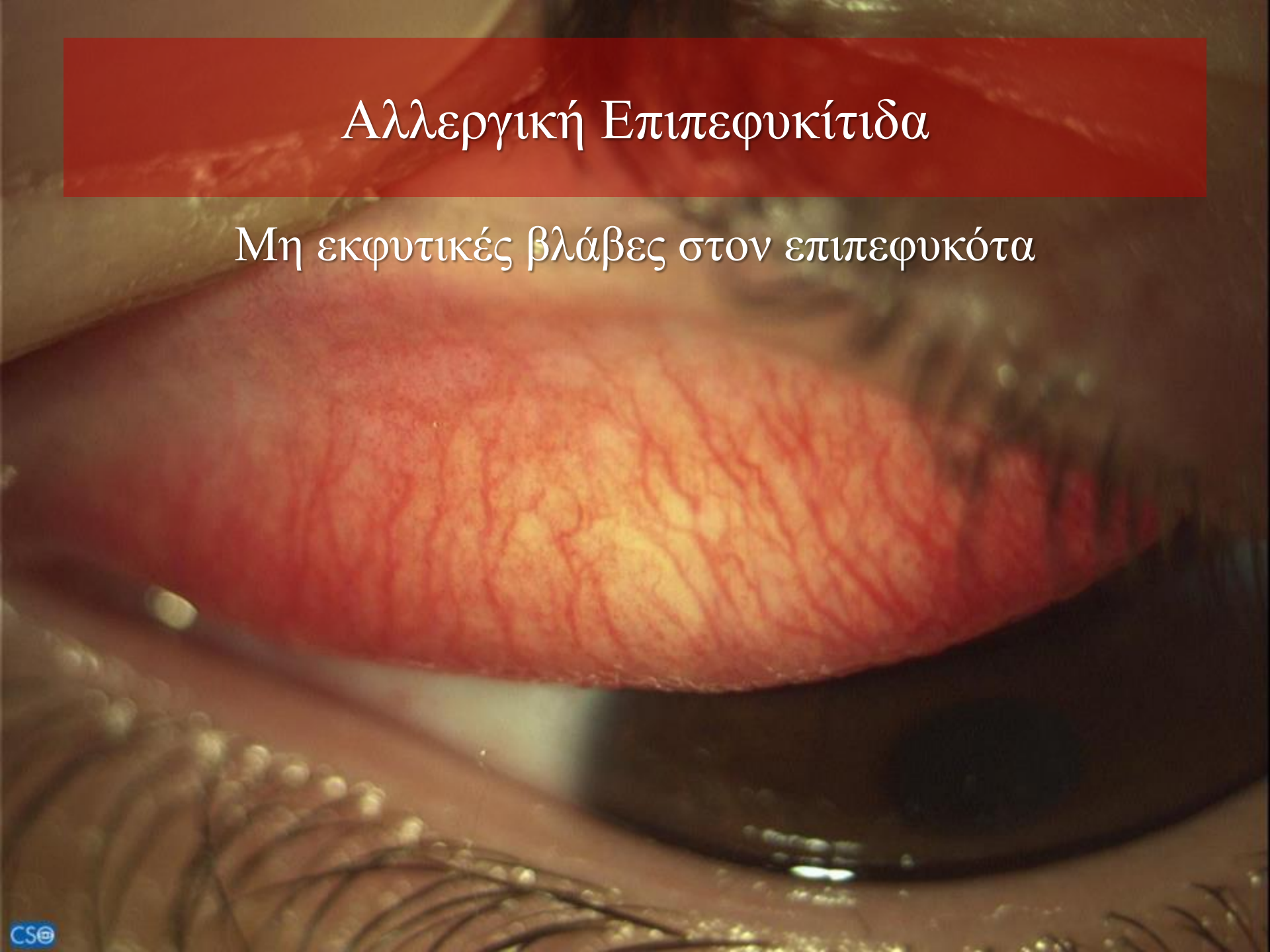
Ταξινόμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

Η ταξινόμηση βασίζεται στην παρουσία ή απουσία εκφυτικών βλαβών, δερματίτιδας και μηχανικού ερεθισμού

Αλλεργική Επιπεφυκίτιδα

Μη εκφυτικές βλάβες στον επιπεφυκότα

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Χρόνια νόσος σε ασθενείς με δερματίτιδα στο πρόσωπο

Με ή χωρίς εκφυτικές βλάβες

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Εκφυτικές βλάβες στον επιπεφυκότα

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Ή και υπερπλαστικές βλάβες στον κερατοειδή

Γιγαντοθηλαία Επιπεφυκίτιδα

Εκφυτικές βλάβες στον επιπεφυκότα
Συσχέτιση με μηχανικό ερεθισμό

Εξ επαφής Αλλεργική Επιπεφυκίτιδα

Χωρίς εκφυτικές βλάβες στον επιπεφυκότα

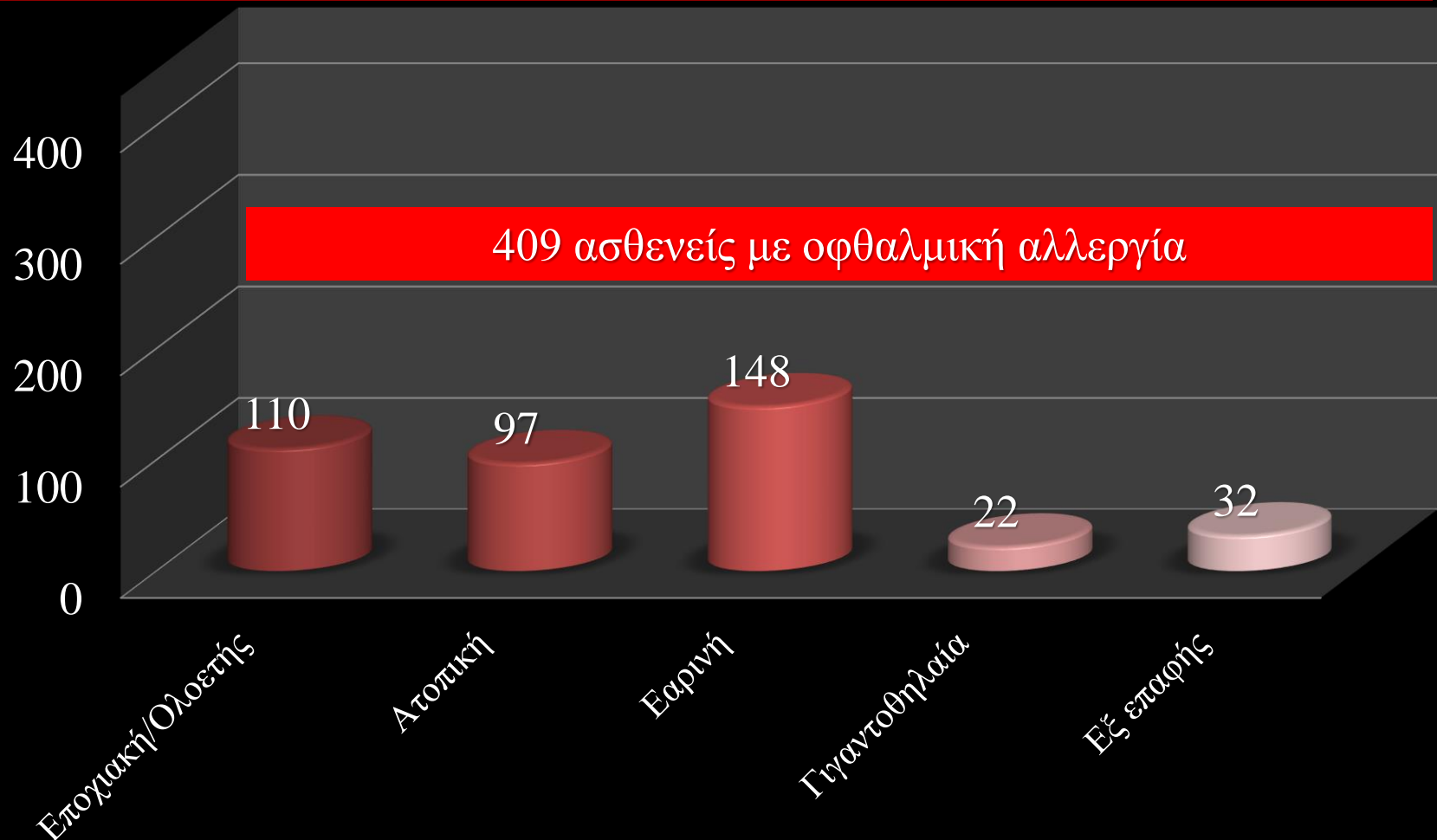
Συσχέτιση με τοπικό αλλεργιογόνο

Η μόνη περίπτωση που μπορεί να είναι μονόπλευρη

Επιδημιολογία Οφθαλμικής Αλλεργίας

2.418 ασθενείς με εξωτερική οφθαλμική φλεγμονή

Διαγνωστικά Κριτήρια Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Κλινικά χαρακτηριστικά
 - Υποκειμενικά
 - Αντικειμενικά
- Δοκιμασίες ανίχνευσης

Τα Συμπτώματα της Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Κνησμός: το χαρακτηριστικό της αλλεργίας

- Αίσθηση ξένου σώματος

- Βλεννώδεις εκκρίσεις

Τα Συμπτώματα της Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Βλεφαρόσπασμος

- Φωτοφοβία

- Θολή όραση

Τα Κλινικά Σημεία της Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Υπεραιμία

- Οίδημα

- Θηλές

Τα Κλινικά Σημεία της Οφθαλμικής Αλλεργίας

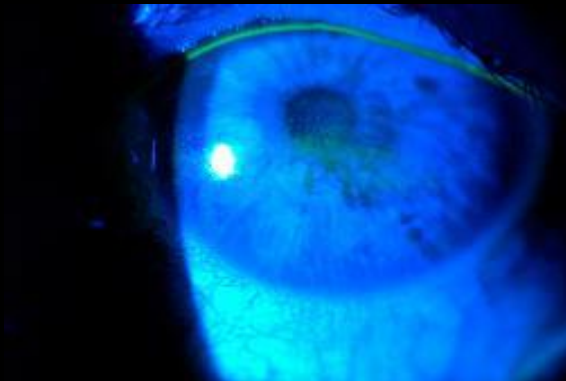
- Υπερπλασία - Ίνωση

- Κηλίδες Τράντα

- Κερατικές βλάβες

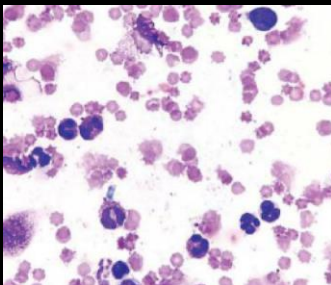

Δοκιμασίες Ανίχνευσης Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Απόδειξη προδιάθεσης αλλεργικής αντίδρασης τύπου I
 - Συστηματική: Ειδικά IgE αντισώματα στον ορό ή το δέρμα
 - Τοπική: Μέτρηση ολικών IgE αντισωμάτων στα δάκρυα

- Απόδειξη εκδήλωσης αλλεργικής αντίδρασης τύπου I
 - Ανίχνευση ηωσινόφιλων σε ξέσματα επιπεφυκότης

Διάγνωση οφθαλμικής αλλεργίας

Κλινική διάγνωση

Κλινικά σημεία συμβατά
με αλλεργική επιπεφυκίτιδα

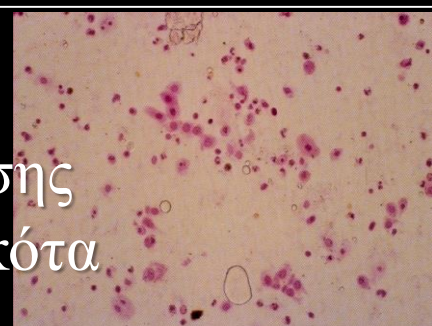
Οιωνεί - οριστική
διάγνωση

Πλέον της κλινικής διάγνωσης
θετικά IgE στον ορό
ή θετικές δερμοαντιδράσεις

Οριστική διάγνωση

Πλέον της κλινικής
ή της οιωνεί-οριστικής διάγνωσης
ηωσινόφιλα σε ξέσμα επιπεφυκότητα

Αλλεργική Επιπεφυκίτιδα

Στο 75% συνυπάρχει ρινίτιδα, δερματική αλλεργία, άσθμα

Εποχιακή Αλλεργική Επιπεφυκίτιδα

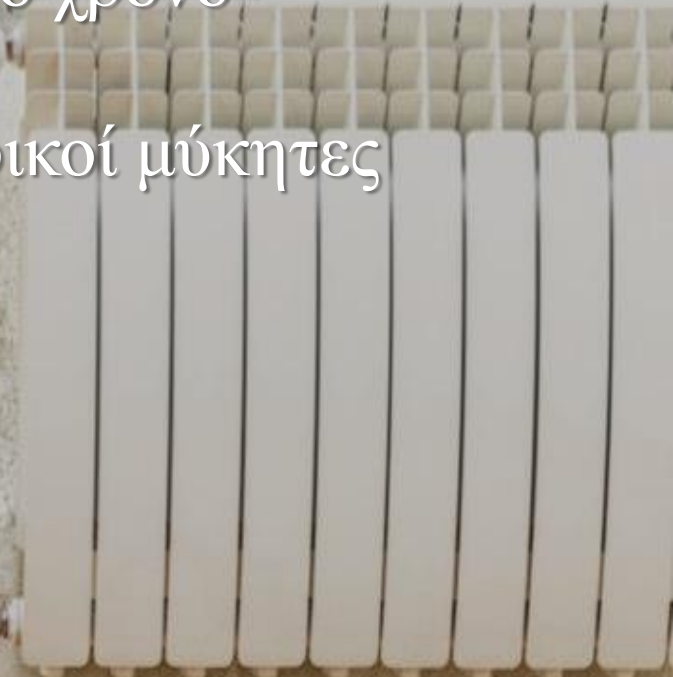
Συνήθως άνοιξη και φθινόπωρο

Γύρη, γρασίδι, αγριόχορτα, υπαίθριοι μύκητες

Ολοετής Αλλεργική Επιπεφυκίτιδα

Ανεξαρτήτως εποχής όλο το χρόνο

Τρίχωμα ζώων, ακάρεα, εσωτερικοί μύκητες

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

- Γενετική προδιάθεση

Μια από τις πλέον σοβαρές μορφές οφθαλμικής αλλεργίας

- Ηλικίες μεταξύ 20 και 50 ετών

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Γενετική προδιάθεση

Μια από τις πλέον σοβαρές μορφές οφθαλμικής αλλεργίας

- Ηλικίες μεταξύ 20 και 50 ετών
- Συνοδεύεται από ατοπική δερματίτιδα

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα Κλινικά Σημεία

- Βλεφαρίτιδα

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Βλεφαρίτιδα
- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Βλεφαρίτιδα
- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Χρόνια ουλώδης επιπεφυκίτιδα

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Βλεφαρίτιδα
- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Χρόνια ουλώδης επιπεφυκίτιδα
- Κερατοπάθεια

Ατοπική Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Βλεφαρίτιδα
- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Χρόνια ουλώδης επιπεφυκίτιδα
- Κερατοπάθεια
- Πρόσθιος πολικός καταρράκτης

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

- Αρχικά τις θερμές εποχές και στη συνέχεια όλο το χρόνο
- Ηλικίες από 4 μέχρι 16 ετών
- Συνήθως αγόρια (2:1)
- Συνήθως δεν υπάρχει ιστορικό ατοπίας
- Ιστορικό αλλεργίας στο 50%
- Δεν διαπιστώνεται ειδική υπερευαισθησία

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Πτώση άνω βλεφάρων

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Πτώση άνω βλεφάρων
- Μεγάλες θηλές σαν λιθόστρωτο

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Πτώση άνω βλεφάρων
- Μεγάλες θηλές σαν λιθόστρωτο
- Θηλώδης υπερπλασία ΣΚΟ

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Πτώση άνω βλεφάρων
- Μεγάλες θηλές σαν λιθόστρωτο
- Κηλίδες Tranta

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα

Κλινικά Σημεία

- Σχοινοειδείς βλεννώδεις εκκρίσεις
- Πτώση
- Μεγάλες θηλές σαν λιθόστρωτο
- Θηλώδης υπερπλασία ΣΚΟ
- Κηλίδες Tranta
- Έλκη δίκην ασπίδος

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα Μορφές

- Βλεφαρική

- Βολβική

- Μικτή

Εαρινή Κερατοεπιπεφυκίτιδα των Ενηλίκων

- Συμπτώματα όμοια με των παιδιών
- Βολβική μορφή λιγότερο συχνά από τα παιδιά
- Έλκη κερατοειδούς σπάνια

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΔΙΛΕΙΠΟΥΣΑ
≤4 ημέρες την εβδομάδα
Ή
≤4 συνεχείς εβδομάδες

ΜΟΝΙΜΗ
>4 ημέρες την εβδομάδα
Ή
>4 συνεχείς εβδομάδες

ΕΛΑΦΡΑ

- Συμπτώματα που δεν ενοχλούν
- Ανεπηρέαστη όραση
- Μη επίδραση στη δουλειά ή το σχολείο
- Μη επίδραση στις καθημερινές δραστηριότητες

ΜΕΤΡΙΑ (1-3 θετικά)

- Συμπτώματα που ενοχλούν
- Επηρεασμένη όραση
- Επίδραση στη δουλειά ή το σχολείο
- Επίδραση στις καθημερινές δραστηριότητες

ΣΟΒΑΡΗ (4 θετικά)

- Συμπτώματα που ενοχλούν
- Επηρεασμένη όραση
- Επίδραση στη δουλειά ή το σχολείο
- Επίδραση στις καθημερινές δραστηριότητες

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΟΙΔΗΜΑ

ΕΠΙΘΗΛΙΑΚΕΣ
ΒΛΑΒΕΣ

ΟΙΔΗΜΑ

ΧΗΜΩΣΗ

ΚΗΛΙΔΕΣ ΤΡΑΝΤΑ

ΘΥΛΑΚΙΑ

ΘΗΛΕΣ

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΕΣ
ΘΗΛΕΣ

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

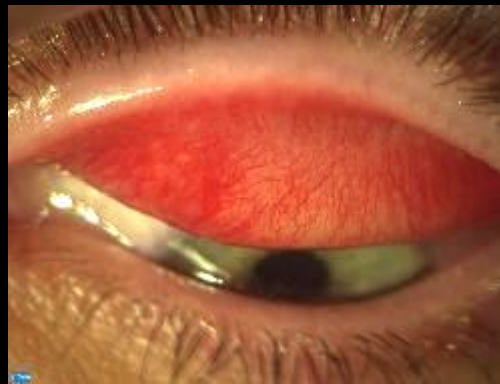
ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

Λίγα αγγεία

ΕΛΑΦΡΑ

Πολλά αγγεία

ΜΕΤΡΙΑ

Δεν ξεχωρίζουν αγγεία

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΟΙΔΗΜΑ

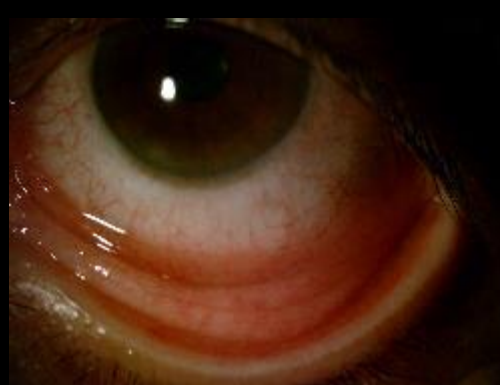
τοπικό

Διάχυτο ελαφρύ

Διάχυτο εκσεσημασμένο

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΟΙΔΗΜΑ

ΘΥΛΑΚΙΑ

<10

10 - 19

≥20

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΟΙΔΗΜΑ

ΘΥΛΑΚΙΑ

ΘΗΛΕΣ

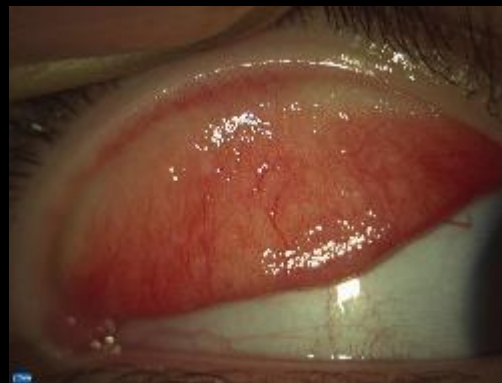
<0,3 mm

0,3-05 mm

≥ 0,6 mm

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΟΙΔΗΜΑ

ΘΥΛΑΚΙΑ

ΘΗΛΕΣ

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΕΣ
ΘΗΛΕΣ

επίπεδες

< 1/2 έκταση

≥ 1/2 έκταση

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

Λίγα αγγεία

Πολλά αγγεία

Όλα τα αγγεία

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

ΧΗΜΩΣΗ

Μερικό οίδημα

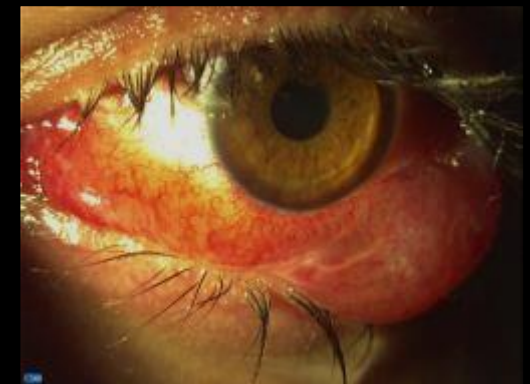
ΕΛΑΦΡΑ

Διάχυτο οίδημα

ΜΕΤΡΙΑ

Κυστικό οίδημα

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΟΙΔΗΜΑ

< 1/3

1/3 – 2/3

≥ 2/3

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

ΟΙΔΗΜΑ

ΚΗΛΙΔΕΣ ΤΡΑΝΤΑ

1-4

5-8

≥ 9

ΕΛΑΦΡΑ

ΜΕΤΡΙΑ

ΣΟΒΑΡΗ

Κλινική Εκτίμηση Οφθαλμικής Αλλεργίας

ΒΛΕΦΑΡΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

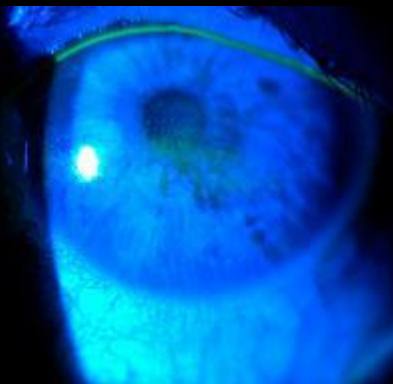
ΒΟΛΒΙΚΟΣ
ΕΠΙΠΕΦΥΚΟΤΑΣ

LIMBUS

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ

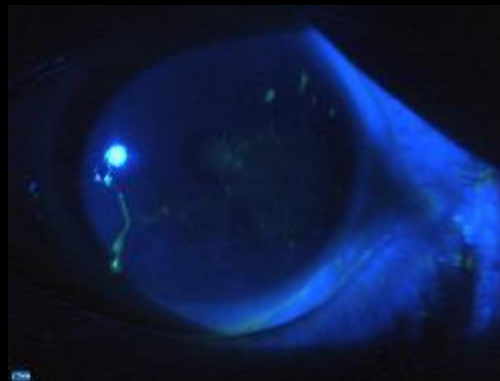
ΕΠΙΘΗΛΙΑΚΕΣ
ΒΛΑΒΕΣ

Στικτή

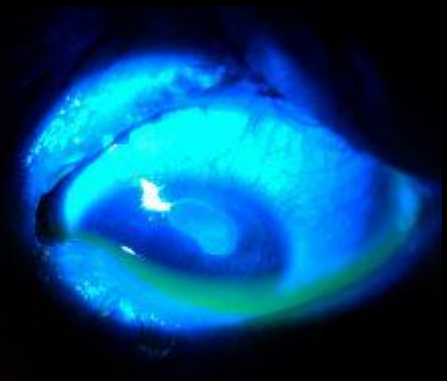
ΕΛΑΦΡΑ

Στικτή με νημάτια

ΜΕΤΡΙΑ

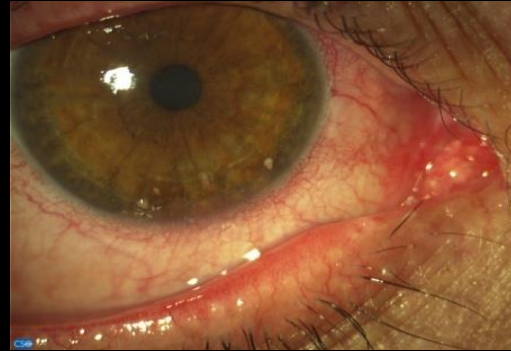
Έλκος δίκην ασπίδος

ΣΟΒΑΡΗ

Διαφορική Διάγνωση Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Ξηρός οφθαλμός
- Βλεφαρίτιδα
- Λοιμώδης επιπεφυκίτιδα
- Οφθαλμικό πεμφιγοειδές

Αμφοτερόπλευρα
Κνησμός και Υπεραιμία

Απουσία εκφύσεων επιπεφυκότα

Παρουσία εκφύσεων επιπεφυκότα

Εποχιακή

Μη Εποχιακή

Όχι φακοί
επαφής

Φακοί επαφής

Απουσία
ατοπικής
δερματίτιδας

Παρουσία
ατοπικής
δερματίτιδας

Απουσία
ατοπικής
δερματίτιδας

Εποχιακή
αλλεργική
επιπεφυκίτιδα

Ολοετής
αλλεργική
επιπεφυκίτιδα

Ατοπική
κερατοεπιπεφυκίτιδα

Εαρινή
κερατοεπιπεφυκίτιδα

Γιγαντοθηλαία
επιπεφυκίτιδα

Αντιμετώπιση Οφθαλμικής Αλλεργίας

- Προφύλαξη

- Αποφυγή αλλεργιογόνων
- Mast cell σταθεροποιητές πριν την περίοδο αλλεργίας

- Ανακούφιση συμπτωμάτων

- Λιπαντικά – Κρύα επιθέματα – Αντι-ισταμινικά
- Στεροειδή (ήπια κατά προτίμηση))

- Ανοσθεραπεία

- Σοβαρή επιπεφυκίτιδα
- Συστηματική αλλεργία

Αντιμετώπιση Ατοπικής Κερατοεπιπεφυκίτιδας

Στόχος η προστασία της όρασης
και η ανακούφιση των συμπτωμάτων

- Τοπικά
 - Στεροειδή με φειδώ
 - Σταθεροποιητές mast cells
 - Cyclosporine 1% ή tacrolimus 0,1%
- Συστηματικά
 - Αντι-ισταμινικά
 - Cyclosporin

Αντιμετώπιση Εαρινής Κερατοεπιπεφυκίτιδας

Η θεραπεία είναι μακροχρόνια

- Σταθεροποιητές mast cells συνεχώς
- Cyclosporine τοπικά εποχιακά ή μονιμά
- Στεροειδή τοπικά για σύντομο διάστημα

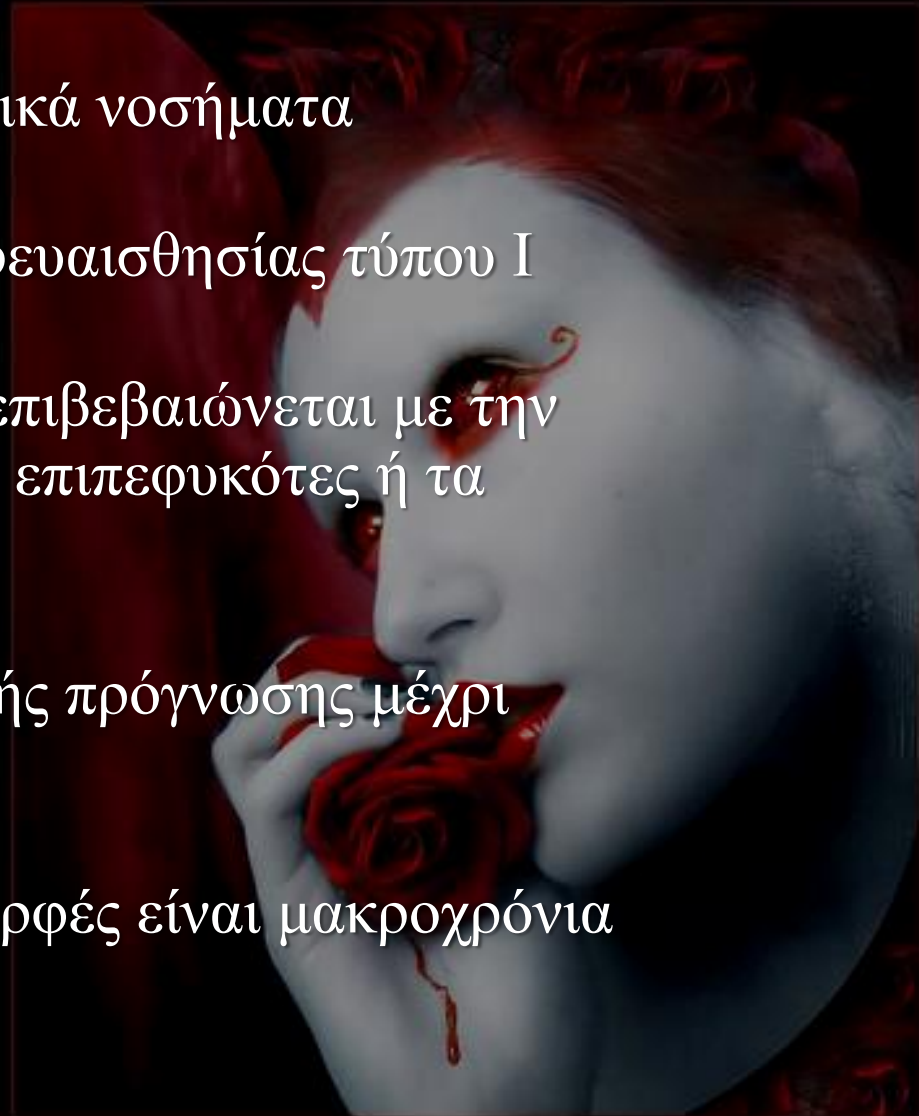
cyclosporine 1% + ketotifen

Συμπεράσματα

Τα οφθαλμικά αλλεργικά νοσήματα

- Σχετίζονται με αντίδραση υπερευαισθησίας τύπου I
- Η διάγνωση είναι κλινική και επιβεβαιώνεται με την ανίχνευση ηωσινοφίλων στους επιπεφυκότες ή τα δάκρυα
- Ποικίλουν σε έκβαση από καλής πρόγνωσης μέχρι καταστροφικά για τους ιστούς
- Η θεραπεία για τις σοβαρές μορφές είναι μακροχρόνια

Σας Ευχαριστώ

